

Tirso Sprockel als verzetsstrijder

Tirso Sprockel (28 januari 1916-23 september 2007) is verzetsstrijder geweest in de Tweede Wereldoorlog. Dit is waarschijnlijk niet iedereen bekend omdat hij er niet graag over sprak, voornamelijk uit bescheidenheid of natuurlijk ook omdat hij dat destijds zo had aangeleerd, vanwege veiligheidsredenen.

DOOR SOLANGE HENDRIKSE

We herinneren ons Sprockel uit verschillende functies in de Curaçaose samenleving, onder andere als inspecteur van het Onderwijs en uiteindelijk directeur van het Departement van Onderwijs voor de Nederlandse Antillen. Pedro Tirso Maria Sprockel was getrouwd met Wilhelmina (Minette) G.M. Dudar (Tilburg 11 augustus 1913-Curaçao 20 juli 1997), ze kregen negen kinderen.

Op 15-jarige leeftijd vertrok Sprockel in 1931 vanuit Curaçao naar Nederland voor het vervolg van zijn studie en studeerde hij af als leraar in de Engelse taal. Na zijn studie kon hij niet terug naar Curaçao omdat de Tweede Wereldoorlog intussen was uitgebroken en op 10 mei 1940 het Duitse leger Nederland was binnengevallen. Hij bleef in Nederland en trouwde in 1942 met Wilhelmina 'Minette' Dudar.

Samen met een paar Antilliaanse vrienden, onder andere Luis de Lannoy, Boy Ecury, Tarcisio Kroon en Delfincio 'Boy' Hernandez Navarro, had hij zich georganiseerd om, zonder eigenbelang en met grote risico's voor eigen leven

en dat van zijn jonge gezin, te strijden voor de bevrijding van Nederland. Vanuit Tilburg werden verschillende acties ondernomen, alle met als doel het veiligstellen van geallieerden en vooral piloten die zich schuil moesten houden voor de vijand en/of terug moesten keren naar hun basis. In die tijd klopten vele buitenlandse joden aan voor hulp, vooral in Tilburg (volgens een artikel van het Brabants Erfgoed, waren het toen 2.680 joden) en werd zijn huis een onderduikadres voor joden en geallieerde piloten, een schakel op de vluchtroute via Spanje naar Engeland.

Regelmatig dook hij buiten de stad onder, voor zijn eigen veiligheid, ooit was dat op de boerderij bij de familie Van Kruisdijsk in Middelbeers. Met het hele gezin (vijf personen) zat hij daar. Van zijn schoonmoeder had hij namelijk vernomen dat de Duitsers naar hem op zoek waren. Blijkbaar had de vijand hem in een steegje achter de huizen in het Engels horen praten met enkele onbekende personen en was dat doorgegeven.

Dat de groep Antilliaanse vrienden zich constant moest beschermen tegen verraad en voorzichtig moest zijn met wie er te vertrouwen was, bleek helaas uit de manier waarop Boy Ecury werd verraden. Een keer werd Sprockel opgepakt, om treinen te laden voor de Duitsers. Hij wist te ontsnappen. Het gezin, dat toen al was uitgebreid met drie kinderen, vertrok na de oorlog, in 1945 naar Curaçao en wel met het allereerste schip naar de West, de 'Peter Stuyvesant'.

Bij terugkeer op Curaçao, in 1945, werd Sprockel leraar op het Thomascallege en was hij ook nauw verbonden aan verschillende stichtingen waar hij bestuursfuncties bekleedde, zoals de Federatie Antilliaanse Jeugdzorg (FAJ), Stichting Don Bosco, de Katholieke Vereniging Nederlandse Antillen en de Stichting Culturele Samenwerking (Sticusa).

Even op bezoek bij bewoners in de buurt, of een rondje rijden met zijn kinderen en het eiland verkennen, dat was Tirso Sprockel in z'n privéleven. Z'n vader gaf hem de liefde voor de natuur (landbouw) mee en hij was vaak te vinden in zijn 'kunuku', waar hij verschillende gewassen verbouwde. Behalve vele fruitbomen (mispel, zuurzak, appeldam, laraha, schubappel, mandarijn, pompelmoes, koko en keshu Sürnam) werden er voor zelfvoorziening ook groenten geplant (komkommer, watermeloen, meloen, paprika, komkomber chiki, sla en warmoes) en schapen en kippen gehouden.

Het gezin Sprockel-Dudar. Zittend vlnr. Marylin, Minette en Tirso, Marianne. Staand vlnr. Noël, Rob, Marlies, Tom, Rosemary, Peter en de al overleden Eddie.

Hij zette zich in als linguïst, voor de erkenning en bestudering van het Papiaments, publiceerde verschillende boeken en was medeoprichter van het online woordenboek Papiamentu.

In 1953 was hij medeoprichter van de FAJ die zich richtte op het buurthuiswerk en in het bijzonder op de padvinderij en verkennerij. Hij heeft daar gedurende 35 jaar een bestuursfunctie bekleed (districtscommissaris). Samen met zijn nicht, Aminta da Costa Gomez-Sprockel, zette hij zich in voor de gehandicapte jongeren op Curaçao. In 1986 werd een vormingscentrum voor verstandelijk gehandicapte jongeren naar hem vernoemd, het Sentro pa Formashon Laboral 'Tirso Sprockel'.

Om zijn bijzondere gave als spreker en om zijn ervaring en mening op velerlei gebied, werd hij vaak uitgenodigd voor diverse lezingen. Later in zijn loopbaan was hij inspecteur van Onderwijs en uiteindelijk directeur van het Departement van Onderwijs voor de Nederlandse Antillen. Na zijn pen-

sonering was hij directeur bij Cede Antiyas tot 1990. Sprockel ontving verschillende onderscheidingen, waaronder de Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw (1983),

Commandeur in de Orde van St. Sylvester (1988) en de Zilveren Vlaamse Gaai (1963), de

hoogste onderscheiding in de verkennerwereld. Hij is ook benoemd tot Dr. Honoris Causa

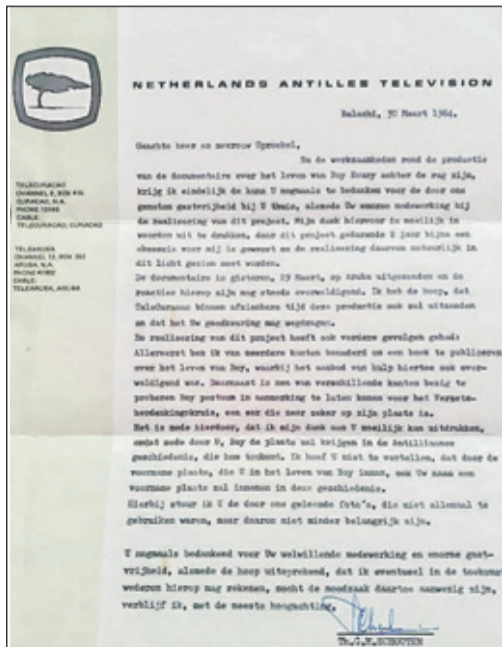
Universiteit van de Nederlandse Antillen, voor zijn inzet voor het Papiamentu.

van de Nederlandse Antillen, voor zijn inzet voor het Papiamentu.

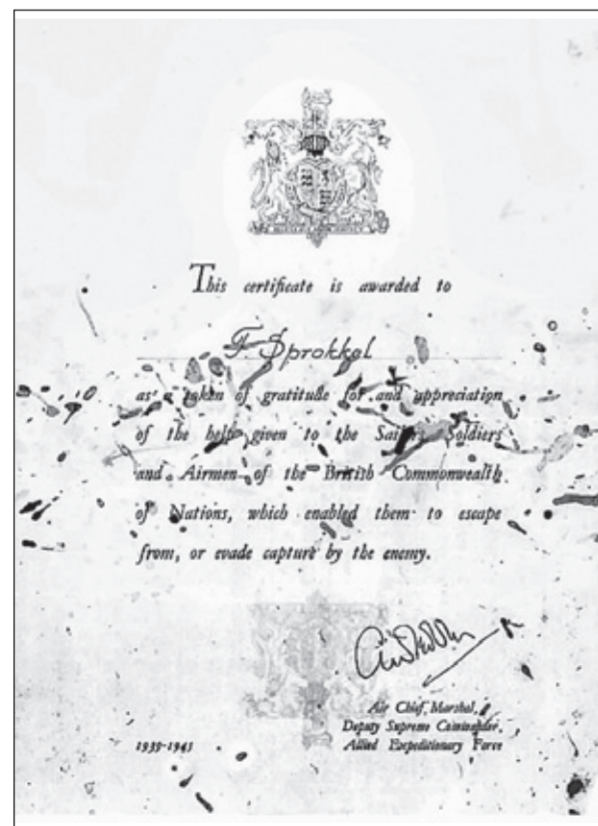
Een bewijs van de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten waarop staat dat Sprockel behoort tot de 'Districtsstaaf' met als ondertitel 'Tolkendienst' en functie 'Tolk - Interpreter'.

Het genoemde krantenartikel waarin staat dat Tirso Sprockel nog een brief heeft ontvangen.

Een dankbrief van TeleCuraçao, die werkte aan een documentaire over Boy Ecury, omdat bij hem thuis gefilmd is. De brief is gedateerd 30 maart 1984 en ondertekend door Th. G. M. Schouten.

Certificaat afkomstig van de Air Chief Marshal, Deputy Supreme Commander, Allied Expeditionary Force. De Deputy Supreme Allied Commander Air Chief Marshal was Sir Arthur Tedder. Dit certificaat lijkt door hem ondertekend.

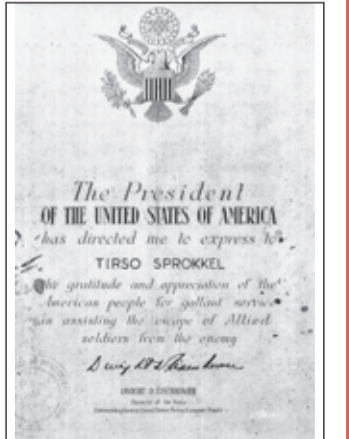
Zoektocht zoon Peter Sprockel

„Wij allen, kinderen van Tirso en Minette Sprockel, zijn bijzonder trots op onze vader Tirso Sprockel (1916-2007), in het bijzonder ook om zijn inzet als verzetsstrijder tijdens de Tweede Wereldoorlog, waarvoor hij, nadat de oorlog geëindigd was, dankbrieven mocht ontvangen van zowel de Britten als de Amerikanen (zie foto's). Van deze brieven wisten wij, de kinderen, helemaal niets, omdat hij nooit sprak over die tijd. Naar ons idee voornamelijk uit bescheidenheid en misschien ook uit voorzorg, omdat hij dat zo had aangeleerd. Aangezien ik al jaren bezig ben met het uitvinden van onze

stamboom, kwam ik ongeveer twaalf jaar geleden, op www.delpher.nl, een krantenartikel uit de Amigoe di Curaçao tegen, van 26 oktober 1946, met de kop: 'Nog een brief voor Tirso Sprockel'. Verbaasd en enthousiast begon ik rond te vragen naar deze brieven waar wij nooit weet van hadden”, zo vertelt Sprockels oudste zoon Peter tegenover deze krant. Velen die bezig zijn met rapportages uit de Tweede Wereldoorlog benaderden hem hierover, maar hij moest hen steeds teleurstellen. Uiteindelijk bracht hij een paar maanden geleden de bal aan het rollen en schreef hij het Amerikaanse

Consulaat op Curaçao aan om meer informatie. Ook dit liep vast, maar wel kwamen hierdoor meerdere personen op de hoogte van zijn zoektocht. Peter: „Tot mijn grote verbazing kreeg ik op 23 september dit jaar bericht van mijn neefje en kleinzoon van Tirso (ook Tirso genaamd), dat hij wel zou gaan zoeken in de 'achtergebleven' spullen die er nog lagen, na het overlijden van onze vader in 2007. Daaruit kwamen de lang gezochte certificaten tevoorschijn.” Voor zijn heldenwerk kreeg hij toentertijd 'Certificates of Appreciation', van zowel de Britse Luchtmacht als de Amerikaanse president

Dwight Eisenhower (toen nog generaal). „Nu, 75 jaar later, hebben we de certificaten in handen en zijn deze een bewijs dat ook Antilliaanse burgers zich ten volste hebben ingezet voor de vrijheid van de bevolking van het Koninkrijk. Wij hopen dat dit een voorbeeld mag zijn voor velen, om te strijden voor de rechtvaardigheid jegens het hele volk. Dit strijden voor gerechtigheid voor de minderbedeelden en vooral voor de jeugd heeft mijn vader steeds nage-streefd in zijn verdere leven. Wij zijn dan ook van mening dat er over dit stuk geschiedenis best wel wat ruchtbaarheid mag worden gegeven, als eerbetoon

Een certificaat van Dwight D. Eisenhower.

aan onze vader en zijn vrienden, die belangeloos steeds voor rechtvaardigheid hebben gestreden.”